

Mukana ulossuljettuna - etnografinen tutkimus ulkomaalaistaustaisten naisten ohjatusta ryhmäliikunnasta

Esittäjä: Eva Rönkkö

Kirjottajat: Eva Rönkkö

Taustayhteisöt: Jyväskylän yliopisto

Asiasanat: maahanmuuttajuus, toiseus, sosialisatio, liikuntakulttuuri

Nyky-Suomessa yhä useampien ihmisten juuret yltävät maamme rajojen ulkopuolelle. Globaali liikkuvuus lisää yhteiskunnan monimuotoisuutta myös liikuntakulttuurissa. Merkittävistä muutoksista huolimatta moninaisuus ilmiönä on suomalaisessa liikuntakulttuurissa varsin näkymätöntä, marginaalista, kapeasti tulkittua ja vähän tutkittua.

Tarkastelen tutkimuksessani Suomeen muuttaneiden naisten vapaa-ajan liikuntaa ohjatussa ryhmässä asuinmaan liikuntakulttuuriin soisaalistumisen kehyksessä. Tässä tutkimuksessa irtaudun vallitsevasta tavasta katsoa ulkomaalaistaustaisten ihmisten liikuntaa kotouttamisen prisman läpi. Tutkimustehtäväni on lisätä ymmärrystä tekijöistä, jotka vaikuttavat liikuntatoiminnan ja ulkomaalaistaustaisuuden kohdatessa. Tutkimustani ohjasivat kysymykset liikuntaryhmän moninaisuudesta, koetusta toiseudesta sekä merkityksistä, joita naiset sekä ryhmän ohjaajat liikunnalle antoivat. Teoreettisen viitekehyksen rakennan sosiaalisen konstruktionismin, vuorovaikutussuhteiden ja luokkatutkimuksen teorioiden varaan. Etnografisen aineistoni keräsin kenttätöyssä julkisen liikuntapalvelun ryhmissä vuosina 2017–2021. Aineisto koostuu osallistuvasta havainnoinnista sekä liikkujien (n=19), hankekoordinaattorien (n=2) ja ohjaajien (n=2) haastatteluista. Aineiston analyysimenetelmänä käytin teoriaohjaavaa sisällönanalyysia, jonka toteutin monivaiheisena prosessina.

Tulosten mukaan lähtömaan kulttuuri ei määrää etukäteen, millaiseksi muuttajan arki liikunnan suhteen muodostuu. Ratkaisevaa on se, millaisia liikuntamahdollisuuksia ja kokemuksia muuton jälkeen on tarjolla. Naisten liikunnalle antamat merkitykset liittyivät yhtäältä yhteisiin, taustasta riippumattomiin sekä toisaalta spesifeihin merkityksiin, jotka kumpusivat muukalaisuuden kokemuksesta. Muutto rikkoi myös tavanomaista ymmärrystä aikuisten liikuntakäyttäytymisestä: aikaisempi liikunnallinen kokemus tai urheilun harrastaminen eivät realisoituneet muuton jälkeen aktiiviseksi liikunnan harrastamiseksi Liikkumisen aloittamista uudessa asuinmaassa tuki liikunnallisesti aktiivinen lähiyhteisö sekä elämäntilanteeseen sopiva liikuntatarjonta. Merkittäviksi tekijöiksi osoittautuivat sosiaalisesti turvalliset liikkumisen tilat sekä kollektiivisia ja yksilöllisiä lähtökohtia huomioiva ohjaus. Liikuntaryhmän menestyksen kannalta ratkaisevaa oli ohjaajien naisille antama moraalinen tunnustus sekä ryhmäläisten kohtaaminen niin liikkujina kuin myös kokonaisina persoonina.

Tutkimustulokset osoittivat ulkomaalaistaustaisten naisten ryhmäliikunnan olevan monikerroksinen ilmiö, jossa nivoutuvat yhteen yhtäältä muuttajien soisaalistuminen asuinmaan liikuntakulttuuriin sekä toisaalta väärintunnistamiselle ja hallintavallalle perustuva kenttätöytä ohjaava liikuntapolitiikka. Liikuntatyön organisoimisessa symbolinen vallankäyttö synnytti moraalisia järjestyksiä, joilla ylläpidettiin rajoja syntyperäisten ja ei-syntyperäisten kuntalaisten välillä. Ulkomaalaistaustaisina omaa toimijuutta toteutettiin mieluummin liikuntaryhmissä, joissa moraaliset järjestykset eivät rakentuneet maahanmuuttajuuden varaan. Tutkimukseni osoitti hierarkkisten arvojärjestelmien sekä hegemonisten valtasuhteiden olevan

muun yhteiskunnan tavoin läsnä myös liikuntakentillä. Liikunnanedistämistyössä tarvitaan siten poisoppimista ja nykyisten lähtökohtien päivittämistä.

Tutkimuksen tulokset ovat sovellettavissa laajemmin vähemmistöihin kuuluvien ihmisten liikuntakysymysten sekä muiden julkisten palveluiden tarkasteluun.